

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 19.10.2009
KOM(2009)532 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Ophavsret i videnskabelig økonomi

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Ophavsret i videnøkonomien

EØS-relevant tekst

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	3
2.	GRØNBOGEN OG DEN OFFENTLIGE HØRING	3
3.	DET VIDERE FORLØB: MED UDGANGSPUNKT I RESULTATERNE AF HØRINGSPROCESSEN	4
3.1.	Biblioteker og arkiver	4
3.2.	Forældreløse værker	6
3.3.	Undervisning og forskning	7
3.4.	Handicappede	8
3.5.	Brugerskabt indhold	10
4.	KONKLUSIONER	10

1. INDLEDNING

Udbredelsen og formidlingen af viden på det indre marked er direkte knyttet til de overordnede målsætninger i Lissabonstrategien. Den teknologiske udvikling har lettet adgangen til elektroniske oplysninger.

Biblioteker er interesserede i projekter om massedigitalisering med henblik på at bevare deres arkiver og/eller formidle dem online, og i brugen af forældreløse værker (værker, hvor indehaveren af rettigheden ikke kan identificeres eller opspores). Forsknings- og undervisningsinstitutter ønsker større fleksibilitet til at formidle materiale, og i at udbyde fjernundervisning på tværs af grænserne. Handicappede møder fortsat hindringer for adgangen til oplysnings- eller videnprodukter. Navnlig svagtseende ønsker at stille deres "bogsult" – kun 5 % af de europæiske udgivelser er til rådighed i tilgængelige formater, hvilket forværres af de begrænsninger, der gælder for forhandlingen af disse udgivelser på tværs af grænserne, selv mellem lande med samme sprog.

Forlag og forfattere er bekymrede for, at projekter sponsoreret af bibliotekerne eller andre projekter om massedigitalisering og onlineformidling af deres værker uden deres forudgående tilladelse skal tilsidesætte deres ophavsret og undergrave deres indtægtskilder. Forlagene har anført, at de allerede har stillet omkring 90 % af de videnskabelige tidsskrifter til rådighed online, at de investerer i nye og nyskabende modeller for, hvordan værker kan stilles til rådighed elektronisk (f.eks. e-bøger), herunder til brug for fjernundervisning, og at værker gøres tilgængelige for svagtseende.

På denne baggrund iværksatte Kommissionen en offentlig høring om grønbogen om ophavsret i videnøkonomien¹. Formålet var at undersøge, hvordan man på baggrund af den eksisterende ophavsretslovgivning, navnlig direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (herefter "direktivet")², kan opnå en bred formidling af viden i det indre marked, navnlig i onlinemiljøet. Den foreliggende meddelelse giver en oversigt over høringsresultaterne. Den annoncerer en række forberedende foranstaltninger, som vil give et solidt grundlag for opfølgende initiativer som led i en ambitiøs helhedsstrategi for intellektuel ejendomsret, der vil blive forelagt af den kommende Kommission.

2. GRØNBOGEN OG DEN OFFENTLIGE HØRING

Grønbogen behandlede generelle spørgsmål vedrørende undtagelser til enerettigheder. Det blev undersøgt, om de undtagelser, der er mest relevante for formidlingen af viden, skal udvikles. Spørgsmålet om kontrakter og licensmodeller blev også behandlet. Det blev undersøgt om de undtagelser og indskrænkninger, der navnlig vedrører biblioteker og arkiver, uddannelse og forskning samt handicappede, skal udvikles på området for digital formidling. Emner som forældreløse værker samt forbrugerrelaterede spørgsmål som brugerskabt indhold blev behandlet.

¹ KOM(2008) 466.

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10.

Den offentlige høring indbragte 372 svar. Kommissionen modtog svar fra i) forlag (56) ii) organer, der kollektivt forvalter rettigheder, og licensagenturer (47) iii) universiteter (47) iv) biblioteker, arkiver og museer (114) v) industri- og handels sammenslutninger (30) vi) organisationer, der repræsenterer handicappede (4) vii) medlemsstater (11) og viii) øvrige (63).

I store træk kom der to divergerende opfattelser til udtryk. Biblioteker, arkiver og universiteter lægger vægt på "den almene interesse" og har argumentet for en mere åben ophavsretsordning. Forlagene, de organer, der kollektivt forvalter rettigheder og øvrige rettighedshavere har argumenteret for, at den bedste måde at forbedre formidlingen af viden på og forsyne brugere med en øget og effektiv adgang til værker er at indgå licensaftaler.

Biblioteker og akademikere har anført, at visse undtagelser er af større betydning for videnøkonomien end andre. De foretrækker et ufravigeligt sæt centrale undtagelser "af almen interesse", der letter "videnadgangen"³. De håber i øvrigt ikke, at disse undtagelser vil blive udhulet af teknologiske beskyttelsesforanstaltninger. De ydre rammer for ophavsretten skal i stedet fastlægges af lovgiver.

Forlagene, de organer, der kollektivt forvalter rettigheder og øvrige rettighedshavere er af den opfattelse, at der kan opnås et lige så tilfredsstillende resultat ved hjælp af aftaler, som ofte er skræddersyede til ny teknologi. Forlagene har anført, at de ufravigelige undtagelser kan udhule den økonomiske belønning og tilskynde til såkaldt "free-riding".

Fremkomsten af en onlinekultur med deling og udveksling, dataudvinding og interaktiv læring har vist en forskel på opfattelser fra dem, som ønsker at bevæge sig mod en mere åben ophavsretsordning og dem, som ønsker at opretholde status quo⁴. Udfordringen er at forene disse interesser. Kommissionen råder over flere politiske værktøjer til dette formål.

3. DET VIDERE FORLØB: MED UDGANGSPUNKT I RESULTATERNE AF HØRINGSPROCESSEN

Denne del af meddelelsen indeholder de væsentligste resultater af høringen med hensyn til spørgsmålene om digital bevaring og formidling af videnskabeligt, kulturelt og uddannelsesmæssigt materiale, anvendelsen af forældreløse værker, handicappedes adgang til viden og brugerskabt indhold. De foranstaltninger, som Kommissionen har til hensigt at iværksætte for at finde passende løsninger på de problemer, der blev identificeret under høringen, fremhæves også.

³ Forslag til mulige ufravigelige undtagelser til direktiv 2001/29/EF omfatter bl.a.: i) privatkopiering (artikel 5, stk. 2, litra b). ii) reproduktionshandlinger, som foretages af biblioteker, arkiver og museer (artikel 5, stk. 2, litra c)). iii) anvendelse i forbindelse med undervisning eller til videnskabelige formål (artikel 5, stk. 3, litra a)). iv) anvendelse til gavn for handicappede (artikel 5, stk. 3, litra b). v) anvendelse i pressen og udgivne artikler (artikel 5, stk. 3, litra c)). vi) anvendelse til citater med henblik på formål som kritik eller anmeldelser (artikel 3, stk. 3, litra d)).

⁴ Tretrinstesten er fastlagt i artikel 10 i WIPO-traktaten om ophavsret, artikel 16 i WIPO-traktaten om fremførelser og fonogrammer og direktivets artikel 5, stk. 5.

3.1. Biblioteker og arkiver

Det blev givet udtryk for to centrale problemer: fremstillingen af digitale kopier af materiale fra bibliotekernes samlinger til bevaringsformål og den elektroniske formidling af disse kopier til brugerne.

Biblioteker eller arkiver er inden for rammerne af den nuværende lovgivning ikke omfattet af en generel undtagelse, så de kan digitalisere alle deres samlinger (massedigitalisering). Den pågældende undtagelse er begrænset til særlige reproduktionshandlinger, som ikke har kommercielle formål⁵. Digitaliseringen af bibliotekssamlinger kræver derfor forudgående tilladelse fra rettighedshaveren. Bibliotekerne har argumenteret for, at denne ordning med "forudgående tilladelse" indebærer en væsentlig transaktionsrelateret byrde (forlagene har sjældent "digitale" rettigheder, og omkostningerne i forbindelse med individuelle erhvervelser af rettigheder er for høj). Yderligere problemer opstår, når det digitaliserede materiale består af breve, private dagbøger og forretningsoplysninger, som ikke er offentliggjort. I denne sammenhæng har bibliotekerne og arkiverne understreget deres særlige betydning for langtidsbevarelse og forvaltning af kulturarven. Disse berørte parter har fremhævet, at deres opgave er mere vidtrækkende end forlagenes, da de handler i den almene interesse, mens forlagene er virksomheder med forretningsmæssige aktiviteter. Foretagender af almen interesse ønsker også at gøre deres samlinger tilgængelige online, og navnlig værker, der ikke er til rådighed i handelen. De har anført, at dette ikke bør begrænses til kun at omfatte adgang til fysiske lokaliteter⁶. Spørgsmålet om digitalisering var genstand for omfattende drøftelser i ekspertgruppen på højt niveau om digitale biblioteker. Der blev dog ikke fundet nogen endelige løsninger på de ovennævnte problemer.

Forlagene og de organer, der kollektivt forvalter rettigheder, mener ikke at der er belæg for at udvide de aktuelle undtagelser om bevarelse og tilrådighedsstillelse for biblioteker og arkiver. De har argumenteret for en opretholdelse af det foreliggende system med licensordninger og kontrakter med henblik på at digitalisere og forøge onlineadgangen til værker. De har gjort gældende, at en udvidelse af den foreliggende undtagelse således at biblioteker, arkiver og uddannelsesinstitutioner får mulighed for at udbyde onlinetjenester til brugere, vil undergrave rettighedshaverens retsstilling, skabe illoyal konkurrence i forhold til forlagene og afskrække dem fra at investere i nye forretningsmodeller. Bibliotekerne bør fortsætte med at udbyde kerneydelserne, men en online-tilrådighedsstillelse af materiale bør ikke være ensbetydende med fri adgang for brugere eller retten til at tage og bruge beskyttede værker uden at erlægge vederlag. Kravet om beskyttelse mod "digital lækage" er tvingende nødvendigt, når det skal sikres, at biblioteker begrænser undtagelserne, således at værker kun stilles til rådighed online i deres lokaler.

Det videre forløb

Høringen har afsløret, at en bæredygtig ordning med forudgående tilladelse til en række biblioteksinitiativer kræver et enkelt og omkostningseffektivt system til erhvervelse af rettigheder, der dækker digitalisering og online-formidling. Kommissionen vil derfor i 2010 videreføre arbejdet på EU-niveau med at behandle de ophavsretlige aspekter af disse spørgsmål i sammenhæng med den nye strategi for intellektuelle ejendomsrettigheder. Herunder vil der bl.a. blive gjort en indsats for at

⁵ Direktivets artikel 5, stk. 2, litra c).

⁶ Efter de gældende ophavsretsregler er dette kun tilladt med henblik på forskning eller privat studium ved dertil indrettede terminaler på biblioteket (direktivets artikel 5, stk. 3, litra n)).

klarlægge de retlige konsekvenser af massedigitalisering og mulige løsninger på problemet med transaktionsomkostninger i forbindelse med erhvervelse af rettigheder. Alle muligheder skal undersøges, herunder kollektive licensaftaler, som kunne suppleres med en udvidet kollektiv licensordning, hvor der udpeges en rettighedsforvalter, som repræsenterer "outsidere", dvs. rettighedshavere, som ikke formelt er med i en erhvervsordning, og hvor grundlaget er en behørigt omhyggelig søgning.

På dette grundlag vil Kommissionen overveje, om der er behov for yderligere initiativer som led i den nye strategi, herunder eventuelt indførelse af en lovbestemt undtagelse for en sådan digitaliseringsindsats.

3.2. Forældreløse værker

Forældreløse værker er værker, der er ophavsretligt beskyttede, men hvis indehavere ikke kan identificeres eller spores. Beskyttede værker kan blive forældreløse, hvis oplysninger om ophavsmanden og/eller andre relevante rettighedshavere (f.eks. forlag, fotografer eller filmproducenter) mangler eller er forældede.

Et værk kan kun udnyttes, efter der er givet forudgående tilladelse fra rettighedshaverne. I tilfælde af forældreløse værker er det ikke muligt at opnå en sådan tilladelse. Dette medfører en situation, hvor millioner af værker ikke kan reproducere eller anvendes på anden måde. Et fotografi kan f.eks. ikke anvendes til at illustrere en artikel i pressen, en bog kan ikke digitaliseres, og en film kan ikke gengives i offentlige transmissioner. Der er endvidere en risiko for, at en væsentlig del af de forældreløse værker ikke kan komme med i projekter for massedigitalisering eller bevaring af kulturarv i stor skala, som f.eks. *Europeana*.

Biblioteker, universiteter, arkiver, enkelte erhvervsbrugere og flere medlemsstater har gjort gældende, at problemet med de eksisterende instrumenter såsom Kommissionens meddelelse 2006/585/EF⁷ eller aftalen fra 2008 om omhyggelig søgning i forbindelse med forældreløse værker er, at de ikke er juridisk bindende retsakter, og at problemet med massedigitalisering ikke er blevet behandlet. Eftersom initiativer, der ikke er retligt bindende, hverken skaber den nødvendige retssikkerhed eller løser problemet med, at brugen af forældreløse værker udgør en tilsidesættelse af ophavsretten, har de argumenteret for lovgivning på europæisk niveau for at give mulighed for forskellige former for brug af forældreløse værker. Det blev også understreget, at der kan opstå hindringer for handlen med forældreløse værker i Fællesskabet, hvis hver enkelt medlemsstat skal vedtage sine egne regler for at løse problemet.

For forlagene, de organer, der kollektivt forvalter rettigheder og øvrige rettighedshavere udgør forældreløse værker et problem med hensyn til erhvervelsen af rettigheder. De er skeptiske over for indførelsen af en generel undtagelse for brug af forældreløse værker. For dem er det afgørende at sikre, at der udføres en tilstrækkelig omhyggelig søgning i god tro for at identificere og finde rettighedshaverne ved hjælp af eksisterende databaser⁸.

⁷ Kommissionens henstilling af 2006/585/EF om digitalisering og onlineadgang til kulturelt materiale og digital opbevaring.

⁸ Flere forlag og de organer, der kollektivt forvalter rettigheder og øvrige rettighedshavere har indledt arbejde inden for det EU-støttede ARROW-projekt (Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works) for at give de brugere, som ønsker at digitalisere deres samlinger, oplysninger om beskyttede værkers status. ARROW-projektet kan anses for et vigtigt første skridt. Imidlertid dækker

Det videre forløb

Den overordnede målsætning om at løse problemerne med forældreløse værker, dvs. digitalisering, bevarelse og formidling, er at indføre fælles standarder for tilstrækkelig omhu ved eftersøgning af ejerne af forældreløse værker og løse problemet med en potentiel tilsidesættelse af ophavsrettigheder ved brug af forældreløse værker. En nøglesten i den nye helhedsstrategi bliver et initiativ vedrørende forældreløse værker, der bør resultere i en løsning på EU-plan, som skaber retssikkerhed, letter den kanalisering af viden, der er nødvendig for fornyelse, og forebygger hindringer for handlen med forældreløse værker i Fællesskabet.

Problemet med forældreløse værker vil blive undersøgt i forbindelse med en konsekvensanalyse, hvorved en række fremgangsmåder med henblik på at lette digitaliseringen og formidlingen af forældreløse værker vil blive udforsket. Mulige fremgangsmåder omfatter bl.a. en selvstændig retsakt vedrørende erhvervelse og gensidig anerkendelse af forældreløse værker, en undtagelse til 2001-direktivet eller en vejledning om gensidig anerkendelse af forældreløse værker på tværs af grænserne.

Kommissionen vil påbegynde arbejdet med konsekvensanalysen i 2009.

3.3. Undervisning og forskning

Undervisningen, læringen og forskningen bliver stadig mere international, og foregår på tværs af grænserne, hvilket er muligt på grund af den moderne informations- og kommunikationsteknologi. Adgang til og brug af oplysninger er ikke længere begrænset af fysiske rammer. Derfor anses en begrænsning af undervisning og forskning til en bestemt lokalitet for at være i strid med forholdene i et moderne samfund.

Et spørgsmål, som er kommet i front, vedrører den mulige forskel på videnskabelige udgivelser og udgivelser til litterære og kunstneriske formål. Mens videnskabsfolk har andre indkomstkilder og udgiver for at promovere forskningsemnet, skal skønlitterære forfattere (f.eks. romanforfattere) leve af udgivelsen af deres værker. For at undgå unødvendige gentagelser af forskning, bør offentliggjorte resultater af offentligt finansieret forskning være tilgængeligt for hele den videnskabelige kreds, og også for offentligheden. Grunden til dette er, at al forskning bygger på tidligere forskning. Under disse omstændigheder kan udgivelser med åben adgang og åbne lagre med offentliggjorte artikler være en løsning.

Biblioteker og universiteter har understreget, at den aktuelle ordning med licensaftaler med forlagene er komplekse og fragmenterede. Et typisk europæisk universitet skal underskrive mindst hundrede licensaftaler om anvendelse af digitalt forskningsmateriale udbudt af forskellige forlag⁹. Det er en besværlig proces at undersøge, hvad hver af disse individuelle licensaftaler tillader med hensyn til f.eks. adgang, udskrivning, opbevaring og gengivelser. De har endvidere hævdet, at indgåelsen af licensaftaler på tværs af grænserne i EU er vanskelig eller umulig. Biblioteker og universiteter påstår, at det ville være mere praktisk og effektivt at have en central organisation, der overdrager en bred vifte af online-rettigheder over digitalt materiale. De kræver ufravigelige undtagelser for undervisning og forskning, som også

det ikke alle EU-medlemsstaterne. ARROW har heller ikke kompetence til at udstede licenser til scanning og formidling af beskyttede værker.

⁹

Jf. indlægget fra International Federation of Library Associations.

udtrykkeligt bør indeholde en henvisning til fjernundervisning. Biblioteker og universiteter har også givet udtryk for bekymring over, at abonnementspriserne på tidsskrifter udhuler deres økonomiske midler, som kunne være brugt på forskning eller undervisning¹⁰.

Forlagene har gjort gældende, at anvendelsen af licensaftaler frem for retsakter giver den nødvendige fleksibilitet til at opfylde kravene til undervisning og forskning, herunder fjernundervisning. De har understreget, at de i vidt omfang giver biblioteker og uddannelses- og forskningsinstitutter elektronisk adgang til deres databaser, tidsskrifter og bøger gennem forskellige licensaftaler. Gøres værker tilgængelige for fjernundervisning eller til hjemmebrug, har forlagene og licensagenturerne understreget betydningen af at sikre, at adgangen er begrænset til de formål, som materialet er beregnet til (ikke-kommercielle og uddannelsesmæssige formål).

Det videre forløb

Fremkomsten af internettet og dets muligheder for formidling af viden og videnskab uden grænser har allerede fået Kommissionen til, i nært samråd med de berørte parter, at iværksætte konkrete foranstaltninger til at give adgang til offentligt finansierede forskningsresultater. Sådanne foranstaltninger vil blive videreført i de kommende år efter behov.

Den licensbyrde, et typisk europæisk universitet bærer, bør begrænses. Kommissionen vil høre de relevante berørte parter om, hvilken praksis, der bedst kan løse problemet med den fragmenterede måde, hvorpå universiteterne erhverver brugerrettigheder over videnskabelige tidsskrifter.

Med hensyn til fjernundervisning vil Kommissionen fortsætte med at overvåge udviklingen af et integreret europæisk område for fjernundervisning på tværs af grænserne. Yderligere foranstaltninger, der skal ledsage et sådant europæisk område, vil blive taget op til overvejelse efter behov.

3.4. Handicappede

Debatten om undtagelser til ophavsretten til fordel for handicappede er koncentreret om deres grundlæggende rettigheder i henhold til FN-konventionen om handicappedes rettigheder¹¹ til lige adgang til informationsprodukter, udgivelser og kulturelt materiale i tilgængelige formater. Ligebehandling af handicappede med hensyn til adgang til og levering af varer og tjenesteydelser er også omfattet af Kommissionens forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering¹².

Organisationer, der repræsenterer handicappede, fremhæver den såkaldte "bogsult" - kun 5 % af de bøger, der udgives i Europa konverteres hvert år til tilgængelige formater såsom lydbånd, blindskrift eller stor skrift. De hævder endvidere, at omkring 95 % af det tilgængelige materiale skaffes af specialiserede agenturer, som finansieres af

¹⁰ F.eks. koster et årsabonnement på Brain Research Journal, udgivet af Reed Elsevier, 20 835 EUR (pris i 2008) – indlægget fra ULB s. 3, fodnote 6.

¹¹ FN-konventionen er blevet undertegnet af alle EU medlemslandene og Det Europæiske Fællesskab. Navnlig er artikel 4, 9, 21 og 30 relevante.

¹² KOM(2008) 426 endelig.

velgørenhedsforeninger eller ved offentlig støtte, som er omfattet af undtagelser til ophavsretten. Svagtseende og andre læsebesværede har argumenteret for, at de bør have adgang til bøger og andet beskyttet materiale på samme betingelser og til priser, der svarer til de priser, der gælder for alle andre. Deres foretrukne løsning er indledningsvis, at forlagene skaffer værker i tilgængelige formater, som nemt kan konverteres til lydband, blindskrift og stor skrift.

Selv om alle medlemsstaterne har gennemført undtagelser til ophavsretten i deres egen lovgivning, er denne fremgangsmåde ikke harmoniseret, hvilket resulterer i en del uvished om retstilstanden. Mere afgørende vanskeliggøres overførslen af det allerede begrænsede udbud af materiale på tværs af grænserne af undtagelsernes territoriale begrænsninger i henhold til national lovgivning. For at udføre et konverteret værk til en anden medlemsstat vil en organisation skulle købe rettighederne i bestemmelseslandet, hvilket er en meget kostbar procedure. Tekniske beskyttelsesforanstaltninger er blevet nævnt som en yderligere hindring, da de udelukker en konvertering til tilgængelige formater af organisationers eller individers lovligt erhvervede værker. Af alle disse årsager argumenterer handicappede for en standardiseret og omfattende ufravigelig undtagelse til ophavsretten, der gælder i hele EU.

Forlagene er enige i, at det primære mål er, at størstedelen af udgivne bøger stilles til rådighed i et tilgængeligt format. Efter deres opfattelse opnås dette bedst ved at bygge videre på allerede eksisterende frivillige licensordninger, frem for ufravigelige undtagelser. Forlagene og andre rettighedshavere har fremhævet en række frivillige licensordninger for personer, med de former for syns- eller læsebesvær, der er almindelige i EU¹³. De har gjort opmærksom på, at de sociale omkostninger ved at give adgang til værker, ikke udelukkende skal bæres af forlagene. Samtidig har de givet udtryk for, at de er villige til at løse adgangsproblemet for handicappede ved hjælp af en platform bestående af de berørte parter, med det formål at tilpasse værker til de svagtseende.

Det videre forløb

Det umiddelbare mål er at tilskynde forlæggere til at stille flere værker i tilgængelige formater til rådighed for handicappede. Tekniske beskyttelsesforanstaltninger bør ikke hindre, at lovligt erhvervede værker konverteres til tilgængelige formater. Licensaftaler bør overholde de lovbestemte undtagelser for handicappede, herunder svagtseende¹⁴. Høringen har afsløret en række eksisterende bestræbelser på samarbejde for svagtseende eller personer med syns- eller læsebesvær i EU. Sådanne bestræbelser bør fremskyndes og anvendes i hele EU.

Som et første skridt vil Kommissionen inden udgangen af 2009 organisere et forum for de berørte parter vedrørende handicappedes behov, navnlig de svagtseende. Forummet vil behandle den række af problemer, som handicappede står over for, samt de mulige politiske løsninger. FN-konventionen om handicappedes rettigheder skal fungere som et referencegrundlag, i forhold til hvilket man kan måle fremskridt på området.

¹³ Federation of European Publishers (s. 11-13), UK Publishers Association (s. 5, 13 og tillæg) samt Copyright Licensing Agency (s. 3 og 8) har fremlagt eksempler på nationale licensordninger, frivillige ordninger eller retninglinjer.

¹⁴ British Library anførte, at ud af de 100 licensaftaler, det havde indgået med elektroniske forlag, var det kun to, som tog hensyn til undtagelserne for svagtseende.

Forummet bør endvidere drøfte forskellige muligheder for at tilskynde til uhindret udførsel af konverterede værker til en anden medlemsstat samtidig med at det sikres, at rettighedshaverne får et passende vederlag for brugen af deres værker. Det skal se nærmere på den gensidige anerkendelse og den frie bevægelighed for de informationer, udgivelser samt det uddannelses- og kulturelle materiale, der er tilgængeligt for handicappede, og tage problemerne med hensyn til adgangen til onlineindhold op til overvejelse.

På grundlag af resultaterne fra forummet vil Kommissionen vurdere, om der er begrundelse for yderligere initiativer.

3.5. Brugerskabt indhold

Web 2.0-applikationer, f.eks. blogs, podcast, wiki, fil- eller videodeling gør det muligt for brugerne, let at skabe og deles om tekst, video eller billeder. Det har givet næring til udviklingen af nye applikationer på internettet, og har fremhævet problemet med brugerskabt indhold (frembragt af amatører), når forbrugere i stigende grad frembringer indhold, nogle gange ved at benytte ophavsretligt beskyttet materiale som grundlag for frembringelsen.

Grønbogen behandlede de eksisterende undtagelser, som eventuelt kan være relevante for brugerskabt indhold (citerer med formål som kritik eller anmeldelser, tilfældig medtagelse eller anvendelse med henblik på karikatur, parodi eller pastiche)¹⁵ og muligheden for at indføre en ny undtagelse, der omfatter ”kreative, omdannede eller afledte værker”.

Resultatet af høringen viser, at de fleste berørte parter er af den opfattelse, at det er for tidligt at regulere brugerskabt indhold. Rækkevidden af begrebet brugerskabt indhold er uklar. Det er også uklart, om både amatører og professionelle skal være omfattet af særlige regler for brugerskabt indhold, og hvordan der kan foretages en sontring mellem disse grupper, eller hvordan regler for brugerskabt indhold kan forbindes med eksisterende indskrænkninger såsom citater, tilfældig medtagelse eller anvendelse med henblik på karikatur, parodi eller pastiche.

Det videre forløb

Da problemet med brugerskabt indhold stadig er et nyt fænomen, vil Kommissionen foretage en nærmere undersøgelse af de særlige behov for privatpersoner, som anvender beskyttede værker for at frembringe deres egne værker. Kommissionen vil yderligere rådføre sig med hensyn til løsninger til fordel for en nemmere, billigere og mere brugervenlig erhvervelse af rettigheder for amatørbrugere.

4. KONKLUSIONER

Hovedkonklusionerne fra den ovenfor gengivne debat er, at politikken om ophavsretten skal tage de udfordringer op, der er forbundet med den internetbaserede videnøkonomi¹⁶. Men det er også afgørende for stimuleringen af innovationen i den videnbaserede økonomi, at de intellektuelle ejendomsrettigheder beskyttes behørigt. Der må foretages en omhyggelig afbalancering af forskellige interesser. Det forberedende arbejde, der annonceres i denne

¹⁵ Direktivets artikel 5, stk. 3, litra d), i) og k).

¹⁶ Kommissionen vil behandle nogle af de bredere aspekter af dette problem i sin kommende meddelelse om Creative Content in the Information Society.

meddelelse, vil sikre, at der lægges et solidt grundlag for relevante opfølgende foranstaltninger, som vil udgøre et centralt element i den kommende helhedsstrategi for intellektuel ejendomsret. Med dette formål vil Kommissionen fortsætte med at arbejde aktivt sammen med alle de berørte parter, herunder videnskabsfolk, biblioteker og den internetbrugende befolkning i bred forstand.

Kommissionen forpligter sig til at iværksætte de nødvendige opfølgende foranstaltninger i sin kommende strategi for intellektuel ejendomsret. I den nære fremtid er den foretrukne metode i forbindelse med mange af de problemer, der blev omtalt i grønbogen, en struktureret dialog – støttet af Europa-Kommissionens tjenestegrene – mellem de relevante berørte parter. Navnlig skal dialogen om frembringelse af informationsprodukter, udgivelser og kulturelt materiale i formater, der er tilgængelige for handicappede, prioriteres. En anden prioritet er at udarbejde passende licensløsninger i forbindelse med massedigitalisering i hele EU. Kommissionen vil endvidere foretage en vurdering af, hvordan problemet med erhvervelse af "forældreløse" værker kan løses. Vurderingen skal indeholde en analyse af det nødvendige omfang af en omhyggelig søgning inden forældreløse værker tages i brug, og en analyse af den gensidige anerkendelse af statussen som forældreløse værker i hele EU.